

Projectplan

Educatief programma voor basisscholen in het Diitabiki Marronmuseum Fositen Gudu, Suriname

EDUCATIE: DE KRACHT VAN KUNST EN CULTUUR

Aukaanse kinderen maken een belangrijk deel uit van de primaire doelgroep waarop het museum zich richt. Een aantrekkelijk en gedegen educatief programma voor de basisscholen zal daarom een integraal onderdeel gaan vormen van het museum. Het onderwijsprogramma sluit aan bij de geschiedenismethode van de scholen en is vakoverstijgend. Niet alleen leren de kinderen over hun eigen geschiedenis, maar ook worden al hun zintuigen aangesproken in hun kennismaking met het materiële en immateriële erfgoed van de Aukaanse Marrons zoals verhalen, poëzie, zang, dans, rituelen, ambachten en omgaan met de natuur. De kinderen krijgen diverse creatieve opdrachten, waarin zij gebruik kunnen maken van eeuwenoude symbolen, kleuren en motieven. Het materiaal voor het onderwijsprogramma zal zo worden gemaakt dat het ieder jaar door nieuwe klassen gebruikt kan worden.

Samenwerking Stichting Stil Verleden en basisscholen in Diitabiki en Mooitaki

Stichting Marronmuseum Suriname en Stichting Wooko Makandie hebben Stichting Stil Verleden gevraagd dit onderwijsproject samen met de betreffende scholen te ontwikkelen en realiseren.

Stichting Stil Verleden heeft jarenlange ervaring met educatie op het gebied van het Nederlandse slavernijverleden. Maria Reinders-Karg, directeur van deze stichting, is geboren in Suriname en heeft een grote inhoudelijke kennis van het slavernijverleden. Zij reist al jaren langs basisscholen en middelbare scholen met een koffer vol voorwerpen en verhalen, en kan vanuit die ervaring en expertise de scholen in Suriname begeleiden en ondersteunen in het ontwikkelen van het programma.¹

Het programma wordt ontwikkeld in nauwe samenwerking met de Aukaanse cultureel Thomas Polimé, die een grote kennis heeft van de Aukaanse cultuur en veel ervaring met diverse museumprojecten.

Doelgroep

- Leerlingen van de vijfde en zesde klas van de openbare basisschool *Akontoe Velantie* in Diitabiki.

¹<https://stilverleden.nl/wat-we-doen/publicaties/>

- Leerlingen van de vijfde en zesde klas van de basisschool van de Evangelische Broedergemeente in het nabijgelegen dorp Mooitaki.

Het programma kan ook een bredere uitstraling krijgen binnen de Marrongemeenschappen in Suriname en Frans-Guyana, bijvoorbeeld voor Marronmuseum Saamaka, een gemeenschapsmuseum voor de Saramakaanse Marrons. Overigens zijn hun ervaringen op het gebied van educatie ook interessant voor de ontwikkeling van het onderwijsprogramma in Diitabiki.

Doelstellingen

- De kinderen leren hun eigen geschiedenis kennen en zijn trots op de manier waarop hun voorouders de ketens van de slavernij zijn ontvlucht en erin geslaagd zijn te overleven in het oerwoud en een geheel eigen cultuur te ontwikkelen.
- De kinderen leren vanuit kennis van en trots op hun eigen cultuur, waardering en begrip hebben voor die van anderen.
- De kinderen worden gestimuleerd in hun creatieve ontwikkeling, met als uitgangspunt de eeuwenoude creatieve Marronuitingen. Zij leren hun eigen talenten kennen.

Locatie

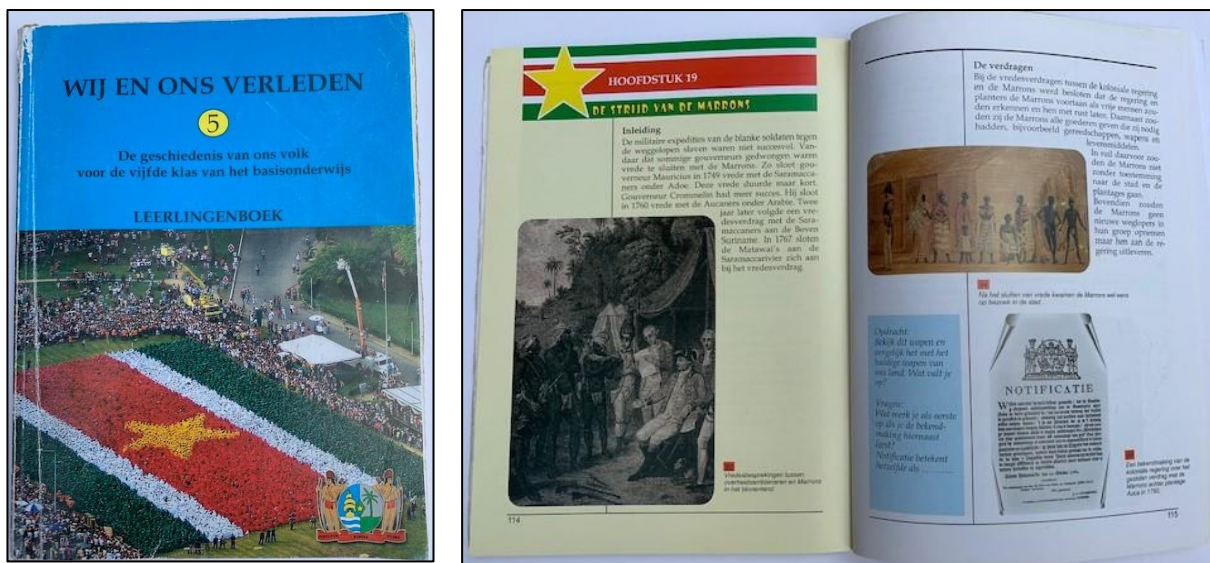
Van de drie gebouwen die de Gaanman beschikbaar heeft gesteld, zal één gebouw voor educatieve doeleinden worden ingericht. Dit historische gebouw geeft een beeld van het dagelijks leven van de Aukaners vroeger en nu. Kinderen zien bijvoorbeeld de ontwikkeling van kalebaslepels naar metalen lepels, van het koken op een houtvuur tot het gebruik van gas. In het nieuwe, grote gebouw worden de klassen ontvangen en kunnen ze groepsactiviteiten doen.

Het nieuwe gebouw biedt voldoende ruimte voor het werken met schoolgroepen.

Inhoud

In de loop van 2021 ontwikkelen de twee basisscholen en het Marronmuseum Diitabiki samen met Stichting Stil Verleden een educatief programma. Of dit gaat plaatsvinden in een jaarlijkse projectweek of in een lessenreeks, wordt besloten in overleg met de lokale leerkrachten. De inhoud van het educatieve programma sluit aan op het curriculum van leerjaar 5 en 6 van het basisonderwijs. In de methode *Wij en ons verleden* leren de kinderen over de geschiedenis en de verschillende bevolkingsgroepen van Suriname. Ook leren ze over de plantagesamenleving en de slavernij. In hoofdstuk 17 komt het verzet van de slaven aan bod, en in de hoofdstukken 18 en 19 gaat het specifiek over Marrons en hun vrijheidsstrijd.

In de geschiedensmethode worden de Aukaners/Ndyuka specifiek benoemd. Zij vormen de groep die als eerste een vredesverdrag sloot met de kolonisator, de Sociëteit van Suriname. Op 10 oktober 1760 waren zij formeel vrij – ruim een eeuw voor de afschaffing van de slavernij! Deze bijzondere dag wordt nog jaarlijks gevierd.

In het lesprogramma van het museum wordt de geschiedenis van de Aukaners verder uitgediept, en wordt de connectie gemaakt met materieel en immaterieel erfgoed. Diverse creatieve uitingen komen daarbij aan bod: de kleuren en motieven van de *tembe* schilder- en houtsnijkunst en hun betekenis, textiel en liederen, verhalen en rituelen.

Kunstzinnige vorming is een belangrijk onderdeel van het lesprogramma, omdat kunst een belangrijke rol speelt in de Marroncultuur. Bovendien vormt het een goede aanvulling op het reguliere curriculum in Suriname. Krijgen in Frans-Guyana creatieve vakken op school wel aandacht, in Suriname is dat nauwelijks het geval. Om dit onderdeel goed uit te werken heeft Stichting Stil Verleden samenwerking gezocht met de gerenommeerde Marronkunstenaar Marcel Pinas. In 2009 richtte hij de Tembe Art Studio (TAS) op voor lokale jongeren en beginnende kunstenaars. De doelstelling van Pinas sluit naadloos aan bij het doel dat het Marronmuseum Diitabiki

beoogt: jongeren door middel van kunst bewust maken van hun cultuur en daarmee hun zelfbewustzijn en trots op hun afkomst vergroten. Hierbij spelen de diverse kunstvormen en de kleuren, symbolen en materialen van de Aukaners een centrale rol.

“Het doel waarmee ik werk is Kibri a Kulturu, behoud van je cultuur, dus waarmee die voorouders allemaal hebben gewerkt. [...] Hoe meer je weet over je culturele erfgoed, hoe beter het is voor jou als mens.”

Marcel Pinas, in de film *Kibii wi koni - In ieder kind schuilt een Pinas*.²

Een ander onderdeel van het lesprogramma richt zich op de uitgebreide kennis die Marrons hebben van de natuur. Een Aukaanse tuin met diverse gewassen en kruiden voor genezing, voeding en rituelen zal geïntegreerd worden in het programma, evenals een bomenroute door het dorp. Alle bomen en hun vruchten (cashew, zuurzak, wilde bomen) worden in kaart gebracht. De kinderen leren hoe deze bomen in het dagelijks leven werden en worden gebruikt.

Dit onderdeel gebeurt in samenwerking met etnobotanicus Tinde van Andel, hoogleraar Etnobotanie aan de Universiteit Wageningen, en als senior onderzoeker verbonden aan Naturalis Biodiversity Center in Leiden. Zij heeft uitgebreid onderzoek

² De film is te zien op Youtube: <https://www.youtube.com/watch?v=f5BHVjaExYw>

gedaan naar medicinale en rituele planten in Suriname en zal bij het museum de medicinale plantentuin en bomenroute realiseren.

De grote en unieke kennis van de natuur krijgt in het museum en in het educatieve programma een prominente plek. Foto: Christiaan van der Hoeven

Tijdpad

In 2019 heeft Thomas Polimé (Stichting Wooko Makandje) tijdens een bezoek aan Diitabiki vooronderzoek gedaan en gesproken met de directeur en leerkrachten van de lokale basisschool Akontoe Velantie. Op deze school krijgen kinderen uit Diitabiki en de omliggende dorpen onderwijs. Zij worden per boot vanuit hun dorpen naar Diitabiki vervoerd. De directeur en leerkrachten zijn erg enthousiast over het initiatief en willen graag gezamenlijk een programma ontwikkelen. Ook de basisschool van de Evangelische Broedergemeente in het nabijgelegen Mooitaki is enthousiast en wordt bij het project betrokken.

Het is de bedoeling om de lessen in 2021 te ontwikkelen, maar de uitvoering is erg afhankelijk van de situatie rond COVID-19.

Leerlingen van basisschool Akontoe Velantie